

Soru-Cevap

İslam’da Ferdi Liderlik

Mohammad Hadoud’a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

Şeyhimiz nasılsınız.

Hizbin benimsemesiyle ilgili bir sorum olacaktı.

Hizbin benimsemelerinden biri de İslam’da liderliğin ferdi olması, yani devletteki tüm yetkilerin Halife’ye ait olmasıdır, diğer bir ifadeyle; Halife’nin devlet olmasıdır.

Daha fazla açıklığa kavuşması için; Halife’nin devlette, yönetici, yargıç ve her şeye hak sahibi olmasıdır...

Bu ise İslam Devleti kitabında geçen sözle çelişmektedir. Zira kitabın 129. sayfasında şöyle geçmektedir:

(İslami Devlet’in cihazlarını bizzat Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem kurdu ve hayatta iken onu tamamladı. Devlet; bir başkan, onun muavinleri, valiler, kadılar, ordu, daire ve müdürler ve Şura Meclisi gibi cihazlardan meydana gelmişti. Bu cihazın, şekli ve yetkileri icmal olarak tevâtürle sabit olduğu için uyulması vacip olan bir yoldur.)

Açıklanmasını rica ediyorum;

Allah sizi hayırla mükâfatlandırsın ve sizin ellerinizle fetih nasip etsin.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

1- Sanki siz sorunuzun başlangıcında, İslam Şahsiyeti kitabının ikinci cildindeki “Emirlik” konusunda geçen hususa işaret ediyorsunuz. Zira orada şöyle geçmektedir:

(... Bu emire gelince; şeriat, tek olmasını zorunlu kılmıştır ve birden fazla olması caiz değildir. İslam, “kolektif liderliği” veya “kolektif başkanlığı” tanımaz. Aksine İslam’da liderlik, kesinlikle ferdidir. Bu nedenle lider, başkan ve emirin tek kişi olması gerekir. Birden fazla olması caiz değildir. Bunun delili ise, yukarıda geçen hadislerin metinlerinde ve Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in fiillerinde açıktır. Zira hadislerin hepsi şöyle diyor; “أَحدَهُم – **içlerinden birini**” ve “أَحدَكُم – **içinizden birini.**” Dolayısıyla ehad kelimesi, bir tek kelimesiyle (aynı şeydir). Bu da bir sayısından daha fazlasına delalet etmez. Kelimenin mefhumu muhalefetinden de bu anlaşılmaktadır. Sayıda, sıfatta, gayede ve şartta nâs olmadan da mefhumu muhalefetle amel edilir. Mefhumu muhalefet, kendisini ortadan kaldırmayı gerektirecek bir başka nâss geçmedikçe yürürlükten kalkmaz... Buna göre Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şu sözleri: فليؤمروا أَحدَهُم “**içlerinden birini emir tayin etsinler.**” إِمْرًا أَحدَهُم “**Aralarından birisini emir yapsınlar.**” فَأْمُرُوا أَحدَكُم “**içinizden birini emir tayin edin.**” Bu hadislerdeki mefhumu muhalefet, birden fazla kişiyi emir tayin etmelerinin caiz olmadığına delalet etmektedir. İşte bundan dolayı emirlik, bir kişi için söz konusudur. Hadislerin metninin hem mantığı hem de mefhumu gereği birden fazla olması mutlak olarak caiz değildir. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in uygulaması da bunu teyit etmektedir. Zira (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bütün olaylarda yalnızca bir kişiyi emir tayin ediyordu. Bir yerde birden fazla kimseyi

kesinlikle emir tayin etmiş değildir... Buna göre aynı işin iki tane başkanının olması, aynı yerin iki tane başkanının olması caiz değildir. Aksine başkanın, yalnız tek olması gerekir. Bundan fazla olması haramdır. **Ancak şu bilinmelidir ki; İslam'da başkanlık, emirlik ve komutanlık liderlik değildir. Çünkü liderlik, lidere tâbi olmayı gerektirir.** İslam'da başkanlık ise; başkana, sadece işleri gütmeye ve başkanlığının kendisine ait olduğu işte sulta, **hakkında başkan olarak belirlendiği iş açısından şeriatın ona verdiği sınırlar çerçevesinde** hakkında emir kılındığı yetkilere göre başkanlığı altına giren her hususu uygulama hakkı vermektedir...) İslam Şahsiyeti kitabının ikinci cildinden aktarılanlar bitti.

2- İslam'da liderliğin ve emirliğin ferdi olması şeklindeki bu söz, İslami Devlet kitabında şu şekilde geçenlerle çelişmemektedir:

(İslami Devlet'in cihazlarını bizzat Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem kurdu ve hayatta iken onu tamamladı. Devlet; bir başkan, onun muavinleri, valiler, kadılar, ordu, daire ve müdürler ve Şura Meclisi gibi cihazlardan meydana gelmişti. Bu cihazın, şekli ve yetkileri icmal olarak tevâtürle sabit olduğu için uyulması vacip olan bir yoldur. Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye vardığından vefatına kadar devlet başkanlığı işlerini kendisi yürüttü. Ebu Bekir ve Ömer onun muavinleriydiler. Onun (vefatından) sonra yalnız devletin risalet ve nübüvvetle değil, riyasetinde Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Halife olacak bir devlet başkanının ikamesinde sahabe icma etmiştir. Çünkü risalet ve nübüvvet, Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile sona ermiştir. Böylece Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem hayatta iken devletin cihazını tamamıyla kurmuş, yönetim ve devletin cihazının şeklini açık ve bilinir bir halde geriden geleceklere bırakmıştır.) Bitti.

Yani her iki metin, birbiriyle çelişmemektedir. Aksine tam bir uyum içerisinde. Çünkü İslam Şahsiyeti kitabının ikinci cildinde geçen ilk metin, ister seyahat emirliği, ister bir grup emirliği, isterse de Müslümanların genel emirliği olan "Hilafet" olsun, İslam'daki emirlikten bahsetmektedir. İslam'da emirlik ise ferdi olup kolektif değildir. Yani emirlikte yetkiyi elinde tutanın kolektif olması caiz değildir. Aksine emirlik yetkisi, son karara sahip olan yalnız bir tek kişiye ait olmalıdır... Bu husus, şerî hüküm olarak böyle olsa da aynı şekilde vakıa açısından da böyledir. Çünkü vakıa olarak da emirlikte ve yönetimde yetkinin kolektif olması doğru değildir. Aksine ferdi olması kaçınılmazdır. Yani onda nihai karar, bir tek kişiye ait olmalıdır... Böylece Hilafet, yani genel emirlik (Müslümanların genel başkanlığı), ferdidir. Yani ondaki yetki sahibi, Hilafet ile biat edilen bir tek kişi olur. Dolayısıyla biat sayesinde, yönetim ve otoritenin tüm yetkilerine sahip olur ve istisnasız hükümler benimser...

3- Ancak yetkilerin Halife'ye verilmesi, mutlak olarak tüm yönetim ve otorite işlerini Halife'nin yerine getirdiği anlamına gelmez. Aksine bu, yetkinin ona ait olduğu, yönetim ve otoritede kendisine yetki verilen herkesin yetkilerini, bu hususta kendisine vekalet verilen Halife'den aldığı anlamına gelir. Dolayısıyla muavinler, valiler ve benzerleri gibi Hilafetteki tüm yöneticilerin ve yargı, idari cihaz, ordu ve benzerlerinin sorumluluğunu üstlenen herkesin kendilerine ait olan yetkileri vardır ve onları bu yetkiler için tayin eden Halife'dir. Zira Halife tarafından tayin edilmiş olmadıkça hiç kimse hiçbir şekilde asıl olarak bu yetkilerden bir şeye sahip olamaz...

4- Yetkiler bir şeydir, işleri yerine getirmek ise başka bir şeydir. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, yönetim ve otoritenin tüm yetkilerine sahipti. Ancak o, yönetim ve otoritenin tüm işlerini yerine getirmiyordu. Aksine İslam Devleti kitabı ve Hizbin diğer kitaplarında geçtiği üzere başkalarını tayin ediyordu. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem hayatta iken devlet için tam bir cihaz oluşturdu ve Aleyhissalatu ve's Selam'ın uygulaması bu cihazın şekli ve yetkilerinin uyulması vacip olan bir yol olduğuna delalet etmektedir. Yani bu, şerî hüküm olup koşulların ve şartların değişmesiyle değişen bir üslup değildir... Dolayısıyla devletin cihazının kurulması, yetkilerin Halife'ye verilmesiyle çelişmez. Çünkü Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bütün yetkilere sahip olup devletin cihazını kurdu ve ona yetkiler verdi. Halife'ye yetkilerin verilmesi ile Halife'nin yetkilerinden kaynaklanan yetkilerle onun devletin cihazını kurması arasında bir çelişkinin olmadığına dair en büyük delil Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in uygulamasıdır. Dolayısıyla bu cihazlar, Halife'nin kendilerine verdiği yetkilere binaen devletin işlerinin idaresinde Halife'ye yardım ederler... Rasul Sallallahu Aleyhi ve

Sellem zamanında olan budur. Zira Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in inşa etmiş olduğu devlet küçük olmasına rağmen onun işleyişi için cihazın kurulmasına ihtiyaç olmuştur ki böylece yönetimi kurmada ve insanların işlerini gözetmede Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e yardımcı olsun. Peki ya geniş ve engin bir devlet olursa nasıl olacak...?!

5- Halife'nin yetkilerinin olmasına rağmen ancak o, şerî hükümle kayıtlıdır. Şayet şerî hükmün dışına çıkar, tebaya zulmeder ya da Allah'ın şeriatını güzel bir şekilde tatbik etmezse, Mezalim Mahkemesi onun işine bakar ve şerî hükümlere göre onu azletme yetkisine sahiptir... Nitekim şerî delillerden istinbat edilmiş Anayasa Mukaddimesi'nin 87. Maddesinde şöyle geçmektedir: **(Mezalim kâdısı; devlet tebaasından olsun yada olmasın, devlet otoritesi altında yaşayan herhangi bir kimseye karşı devletten kaynaklanan her tür zulmü –ki bu zulüm ister bizzat Halife tarafından isterse Halifenin altındaki yöneticiler ve memurlar tarafından yapılsın- kaldırmak için nasbedilen kâdıdır.)** Allah'tan başka bir korkunun olmamasını garantilemek için Halife, Halife hakkında mezalim davasına bakarken Mezalim kâdısını azletme yetkisine sahip değildir... Zira 88. maddede şöyle geçmektedir: **(Halife aleyhine bir mezalim davasına bakarken “Mezalim kâdısının” azledilmesi doğru değildir...)** Maddenin şerhinde şöyle geçmektedir: (Çünkü bu durumda azletme salahiyetinin Halifenin elinde olması, kâdının hükmüne etki edecek ve dolayısıyla mesela kâdının Halifeyi ve yardımcılarını azletme kudreti sınırlandırılmış olacaktır. İşte bu azletme salahiyeti, harama vesile olmaktadır. Yani bu durumda o salahiyetin Halifenin elinde olması haramdır.) Bunu hak etmesi halinde Halifenin azledilmesi noktasında Mezalim mahkemesinin yetkisini 90. madde teyit etmektedir. Zira 90. madde de şöyle geçmektedir: **(Mezalim Mahkemesi, Halifeyi azletme hakkına sahip olduğu gibi, devletteki herhangi bir yöneticiyi veya memuru azletme hakkına da sahiptir. Bu ise zulmün ortadan kaldırılması için bu azlin gerekli olması durumundadır.)** Bu nedenle yargı önünde Halifenin dokunulmazlığı yoktur. Dolayısıyla hata ettiğinde muhasebe edilir ve azli hak ettiğinde de azledilir.

Binaenaleyh Halifenin devlette yetkileri olmuş olsa da ancak Mezalim Mahkemesi önünde şerî hükümlerle kayıtlıdır... Yukarıda da açıkladığımız gibi Halife, hem yönetim işlerinde kendisine yardımcı olmaları hem de kendilerine verilen işlerde Halife tarafından verilen yetkilere göre işlerin yürütülmesinde kendisine yardımcı olmaları için devletin cihazlarını kurar.

Umarım zihninizdeki çelişki ortadan kalkmıştır ve yukarıda bahsedilen iki metin arasındaki uyum sizin için netlik kazanmıştır. Zira yetkiler bir husus ve gerek devletin işlerinde Halifeye yardım edecek gerekse tebanın işlerinin yürütülmesinde ona yardım edecek cihazlar başka bir husustur.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 14 Cumade'l Âhir 1440

M. 19/02/2019

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3936/>